

УДК 007 : 304 : 070

**ПРАВОСЛАВНА ТЕЛЕПРОГРАМА В СЕКУЛЯРИЗОВАНОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ:
ДО ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ
ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ МІСІЇ
(з досвіду створення проекту «Символ віри», м. Харків)**

Юлія СНУРНІКОВА

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
філологічний факультет, кафедра журналістики,
площа Свободи, 4, Харків, Україна, 61077,
e-mail: impressiya@ukr.net*

Визначаються місце, роль і специфічні завдання духовно-просвітницького телепроєкту в сучасному українському медіапросторі, принципи його концептуального й тематичного спрямування. Аналізується 5-річний досвід роботи автора над православними телепередачами в Харківському телеєфірі й, зокрема, програмою «Символ віри», характеризуються складності створення такого проєкту в умовах світського телеканалу; узагальнюються творчо-виробничі проблеми професійної тележурналістики.

Ключові слова: телепрограма, телеєфір, катехізація, духовно-просвітницька місія, професійна тележурналістика, Православна Церква, український медіапростір, секуляризація.

У сучасному українському суспільстві дедалі очевиднішими стають світоглядні зміни. Після атеїстичної доби Церква поступово відновлює свій статус важеля впливу: понад 70% громадян України, за даними різних соціологічних досліджень, довіряють Церкві більше, ніж усім іншим соціальним інститутам – зокрема, владі чи ЗМІ [2; 7; 8].

У сучасних реаліях Православна Церква (ПЦ) формує нові принципи місіонерської діяльності, змінює методи пастирської та просвітницької роботи, її присутність у просторі суспільного життя – це, по суті, транслявання цінностей та ідей з використанням різних видів медіа. Для Православної Церкви це набуває особливого значення в умовах, коли доводиться конкурувати не лише з католицькою гілкою, а й з безліччю новохристиянських течій та інших релігійних культів, що активно, а іноді й агресивно залучають до своїх лав новоначальних (нині в Україні зареєстровано понад 50 конфесій та віросповідань [7], щорічно їх кількість збільшується на 4–5%). Православна Церква шукає нові шляхи спілкування з паствою і сьогодні взаємодіє зі світськими ЗМІ та одночасно створює власні інформаційні продукти. Сформувалася система конфесійних (церковних) ЗМІ – друкованих, електронних, ефірних, серед яких важливе місце посідають телевізійні проєкти. Саме конфесійні ЗМІ Православна Церква розглядає як один із найважливіших засобів здійснення місіонерського служіння, реалізації духовно-

просвітницької місії в сучасному світі, визнаються ефективним чинником катехізації, комунікаційним каналом для свідчення про Церкву й віру.

Катехізація (з грецької – «повчання», «наставляння») – опанування членом Церкви або людиною, що готується стати членом Церкви, основ християнської віри й віровчення Православної Церкви [3; 6]. Проте, катехізацію засобами телебачення ПЦ розуміє не лише як первинний лікнеп та надання елементарної релігійної освіти, а ширше – як формування християнського світогляду, духовне просвітництво та виховання через протиставлення добра й зла, гріха й святості, земного й небесного, визначення вищих ідеалів та призначення людини з позицій православного віровчення.

Усвідомлення Церквою необхідності здійснювати катехізацію засобами телебачення **актуалізує** в сучасному медіасередовищі питання про форму й зміст духовно-просвітницьких телепроектів, професійний рівень журналістів, які мають створювати такі передачі, **зумовлює** осмислення й оновлення задач катехізації загалом.

Як висловлюється Б. Любимов, «Релігійні телепрограми – ще неоране поле. І в силу різних обставин за нього поки що беруться дилетанти» [5]. Православна Церква визнає, що рівень сучасної конфесійної преси, радіо– та телепрограм залишається досить слабким і розуміє, що завдання церковних ЗМІ та підходи до їх створення потребують перегляду, уточнення та наукового осмислення. Тож **мета нашого дослідження** – визначити місце, роль та специфічні задачі православної духовно-просвітницької телепрограми в сучасному українському медіапросторі; узагальнивши власний досвід роботи над виготовленням православних телепередач у Харківському ефірі, окреслити труднощі створення таких проектів в умовах світського телеканалу та особливості формування їх тематичної та концептуальної спрямованості.

Відповідно, **об'єкт дослідження** – православні телепередачі в ефірі харківських світських телеканалів і, зокрема, програма «Символ віри» (як показовий зразок усіх можливих складностей у реалізації духовно-просвітницької місії конфесійним телепроектом); **предмет дослідження** – проблеми формально-змістового та концептуально-тематичного спрямування православного телепроекту, процеси й тенденції розвитку конфесійної тележурналістики в сучасному українському медіапросторі.

У контексті цього дослідження чітко розрізняємо поняття **«релігійна»** та **«конфесійна» (або церковна)** тележурналістика, розуміючи під першою напрям журналістської творчості, в межах якої висвітлюється світоглядна позиція та діяльність **різних** релігійних конфесій, під другою – висвітлення богословського погляду **конкретної конфесії** (у нашому випадку – світоглядної позиції Православної Церкви, засад православного віровчення).

Одним із пріоритетних напрямів богословських і релігієзнавчих досліджень сьогодні є побудова взаємовідносин релігії і ЗМІК. Останнім часом з'являються нечисленні релігієзнавчі й журналістикознавчі статті та монографії, в яких аналізується українська релігійна журналістика, зокрема це праці П. Александрова, О. Артемчук, М. Балаклицького, А. Бойко, М. Веркальця, Ю. Комінко, М. Левчука, І. Скленера, А. Юраша.

Питань релігійної тематики у світських і конфесійних ЗМІ торкаються науковці І. Бондарчук, В. Єленський, А. Колодний, М. Новиченко, Ю. Решетніков, Л. Фили-

пович, П. Яроцький. Проте, більшість цих досліджень проводиться саме з позиції релігієзнавства, а не журналістикознавства, що певною мірою впливає на характер і акценти наукових публікацій. До того ж, більшу увагу вчених привертає вивчення релігійної преси – її тематики, цільової аудиторії та мети видання, телевізійні релігійні проекти залишаються менш дослідженими.

Власне православні ЗМІ та особливості взаємодії Православної Церкви з мас–медіа розглядаються переважно в роботах російських авторів, зокрема О. Бакіної, Л. Глечіна, С. Смушкова. Дискусію щодо того, якою має бути християнська телевізійна проповідь та релігійна телепрограма постійно ініціює український кіноальманах «Покров». Ґрунтовні ж дослідження, що стосуються аналізу тематики й особливостей створення православних телевізійних передач в Україні, відсутні, що підкреслює актуальність обраної нами теми.

Для розуміння катехизаторської місії телевізійного православного телепроекту важливо визначити компетенцію такого типу ЗМІ, адже не всяке видання, що містить матеріал про життя ПЦ, належить до православних конфесійних ЗМІ, – слушно зазначає О. Бакіна [1]. Серед критеріїв, що визначають таку приналежність: 1) зміст матеріалу, що має не стільки стосуватися внутрішнього життя Церкви, скільки відбивати погляд Церкви на всі найважливіші проблеми суспільства; 2) приналежність видання, яке повинно входити в «церковну огорожу», належати до Церкви в її еклезіологічному змісті, а не за офіційним статусом; 3) особистість журналіста, який має не лише знати матеріал, але й мати православний світогляд. Ці критерії дозволяють досить чітко розмежувати світські та церковні ЗМІ та визначити завдання конфесійної тележурналістики.

Остаточної відповіді на питання, яким має бути успішний та ефективний конфесійний телепроект, досі не знайдено. Як висловлювався В. Соловйов, «йде епоха заміни одного катехизису іншим». Потреба в опануванні нових медійних засобів для публічної проповіді, яких не було в апостольські часи, одразу ставить перед конфесійною тележурналістикою безліч питань: з одного боку, якою мовою звертатися з телеекрану до людини, котра мислить християнськими категоріями, але не пов'язує себе з церковною традицією, не живе літургічним життям. З іншого боку, як виховати сучасних телепроповідників, які б знаходили підхід до телеаудиторії так само вправно, як до своєї пастви, та виходячи перед телекамерою, не губилися та не виглядали безпорадними... [5]. Православна Церква тільки починає опановувати інформаційний простір, а конфесійні тележурналісти – накопичувати досвід, виробляти стиль і закони жанру. **Основні проблеми, з якими стикаються автори таких телепередач:** 1) зацікавлення й утримання аудиторії; 2) вибір мови діалогу з глядачем; 3) визначення відкритих і заборонених тем; 4) подолання міфів і застарілих стереотипів, що сформувалися в суспільстві, в тому числі завдяки повідомленням про церковне життя у світських ЗМІ; 5) уникнення інтерпретацій у складній церковній тематиці; 6) формування небайдужого й фахового журналістського колективу; 7) забезпечення духовного кураторства з боку єпархіального духовенства; 8) відповідальність конфесійних тележурналістів перед Церквою та суспільством.

Особливістю конфесійних телепроектів Харківського регіону є те, що всі вони виходять в ефір не на окремому православному телеканалі (у Харкові релігійних телеканалів

взагалі немає), а на суто світських, у складі переважно секуляризованого медіаконтенту, а отже, нерідко парадоксально дисонують із загальним потоком інформації (наприклад, коли перед програмою або після неї виходить в ефір шоу «Правила сьєма»), мають високу імовірність загубитися, залишитися непоміченими та малоефективними. Звісно, майже не йдеться про змагання з рештою проєктів телеканалу за високі позиції в рейтингу.

Водночас ефір на світському телеканалі для Церкви є можливістю звертатися вже не лише до цільової аудиторії, а виходити на дійсно широку публічну проповідь. Це, своєю чергою, одразу ставить питання про подолання стереотипів, адже умови світського телеканалу потребують від створювачів релігійної передачі неодмінного «осучаснення» погляду на те, яким має бути такий телепроєкт. Аби виконувати місіонерську та духовно-просвітницьку місію ефективно, православна телепрограма на світському каналі має бути значно цікавішою, ніж на конфесійному, нестандартною, креативною, популярною за стилем, привабливою за формою, якомога ширшою за тематикою та охопленням аудиторії. Необхідність орієнтуватися насамперед на так званого «непідготовленого» глядача навіть спонукає авторів духовного телепроєкту до певної виваженої «світськості» у формуванні його концепції.

Програму «Символ віри» започатковано в лютому 2004 р. на ТРК «Simon» у м. Харкові. Вона проіснувала майже чотири роки, до кінця 2007 р. (до цього ми мали досвід створення іншого православного телепроєкту «Відродження», який є в харківському телеєфірі й досьогодні). На замовлення телекомпанії «Simon» належало створити програму, по-перше, відповідну до формату телеканалу (принаймні, щоб вона органічно відповідала його стилістиці мовлення), по-друге, сучасну й нестереотипну, по-третє, для широкого загалу. Як для світського телеканалу, орієнтованого здебільшого на глядача активного середнього віку та досить широких уподобань, створювана передача не мала задовольняти потреби лише оцерковленої аудиторії, бути змістовно важкою, переважаною складними вузькоцерковними темами й стосуватися лише внутрішнього життя Церкви, а навпаки, мусила максимально «виходити на зовні», спрямовуватися в соціум, відбивати церковний погляд та рефлексію на найважливіші проблеми суспільства, розглядати в духовній площині ті поточні події та явища, якими живе сучасний світ. Усвідомлюючи це, творчий колектив замислив майбутню програму «Символ віри» саме як соціально-духовну.

Проте, реалізацію духовно-просвітницької місії належало починати з місіонерства (первинного лікнепу, надання елементарної релігійної освіти, знайомства з історією, догматикою та традиціями Православ'я), встановлення комунікації з аудиторією, налагодження діалогу, залучення до соціальної дискусії всіх небайдужих, а вже на основі цього діалогу реалізовувати ідею духовного просвітництва, формування християнського світогляду.

Відтак, в основу концепції програми було покладено пошук точок дотику між Церквою та суспільством. За формою, згідно з генеральною концепцією, центром програми став діалог у студії з гостями програми, один з яких – людина церковна (духовенство, богослови, церковні служителі та активісти, оцерковлені міряни), інший – людина

світська (чиновники, громадські та культурні діячі, вчителі, військові, науковці та ін.). Питання для обговорення – на стику взаємовідносин «Церква – суспільство». Так, було створено декілька циклів: «Церква й сім'я», «Церква й школа», «Церква і влада», «Церква й армія», «Церква й театр», «Церква й наука» та ін.

Коло питань, однаково актуальних як для соціуму, так і для Церкви, виявилось невичерпним: виховання, відносини батьків і дітей, сирітство, наркоманія, жебрацтво, материнство, милосердя, природа людського гріха, витоки творчості й натхнення, любов і відповідальність за ближнього... Зазначимо, що саме за нестандартний погляд на природу творчого натхнення програма «Символ віри» стала дипломантом Міжнародного православного фестивалю кіно та ЗМІ (Київ, 2006 рік). Крім того, перші півроку свого ефіру програма була в «десятці» найбільш рейтингових програм телеканалу.

Одним із ключових завдань телепроекту було подолання стереотипів та розвінчання міфів. Наприклад, що православ'я – це не лише монастирі, свічки, ікони та чернецький одяг. Ми успішно довели, що лише наявність церковної атрибутики в кадрі не робить телепрограму православною, як і відсутність такої атрибутики не позбавляє її духовної складової.

Робота над програмою «Символ віри» зпсвідчила всю складність вибору тем, серед яких є заборонені для телепубліцистики. Адже за відсутності початкової богословської освіти та певного життєвого досвіду для авторів постає небезпека компенсувати незнання фантазіями та грою уяви, або просто не розібратися в темі. До того ж, є по суті закриті питання, неосяжні для людського розуму, утаємничені: наприклад, триєдина сутність Бога, внутрішній сенс таїнств Церкви, сутність іночеського буття чи священнодійства. Таємниче пізнається лише *вірою*, а віра – це спосіб *пізнання істини*, а не художній засіб виразності. Водночас саме через уявлення відбувається осмислення реальності в мистецтві й за допомогою мистецтва. Відтак, дослідники погоджуються з думкою [4; 5], що телепубліцисту, як і кінодраматургу, слід або торкатися обережно, або не торкатися взагалі таємничого життя Церкви, яке словами Писання «сокрите з Христом у Бозі» (Кол. 3, 3). Це єдиний шлях уникнути вільнодумства та спотворення непізнаного.

Навпаки, доступною для осмислення телевізійним мистецтвом бачиться верхівка церковного життя, яка спрямована до світу й до якої звернуті миряни. Очевидно, телевізійне мистецтво може торкатися того, як Церква сприймається й виявляє себе у зовнішньому світі. Це також може бути досвід переосмисленого людського життя від стикання з вірою, Церквою, досвід «духовного відновлення», сумнівів, пошуків.

Для того, щоб розібратися в таких тонкощах, вірно розвинути тему, розставити акценти, православна програма повинна мати консультантів, адже духовне кураторство є вкрай необхідним. Програма «Символ віри» була фактично його позбавлена. Журналістам нерідко доводилося розробляти теми навмання: їх частково узгоджували з правлячим єпископом, але все обмежувалося порадою, хто зі священства компетентніший в обраній темі.

Зазначимо, що підготовка програми «Символ віри» на телеканалі «Simon» було позбавлена також організаційно-технологічних складностей (загалом досить типових для регіональних ТРК, як – от неможливість вчасно виїхати на зйомку через відсутність

вільної телекамери та оператора, своєчасно розписати відзняте відео через наявність на телеканалі лише одного переглядового місця й щоденної черги до нього авторів інших програм). До того ж, як далеко не основний у сітці мовлення та неприбутковий телепроект, «Символ віри» створювався за залишковим принципом: зокрема, діалог у студії з трьома учасниками доводилося знімати однією (!) камерою, хоча в арсеналі телеканалу є й оснащений знімальний павільйон, і достатня кількість студійних телекамер. Зокрема через технологічні складності від діалогу в студії згодом довелося відмовитися й перейти до жанру нарису.

Проте, саме нарис дав змогу розширити тематику програми до культурно-історичних досліджень, портретів видатних духовних постатей, нарисів про подорожі до християнських святинь. Водночас ми не полишали богословсько-літургичного лікнепу, знайомства глядачів з особливостями національної релігійної традиції, обговорення подій та актуальних проблем соціально-релігійного життя.

Було з'ясовано, що найскладніше в такому проекті – зібрати колектив оцерковлених однодумців та професіоналів. У нашому випадку довелося змінити десятки журналістів, операторів і монтажерів, оскільки більшості з них було або не цікаво, або важко в цій темі як людям невіруючим; у довгих подорожах в операторів здавали нерви, вони скаржилися на втому й відмовлялися працювати. Утім, траплялося й інше: один з наших телеоператорів одного дня повернувся зі зйомки охрещеним, а інший так захопився темою, що почав знімати з неймовірним натхненням, експериментувати й затримався в проекті найдовше. Тож, з часом ми чітко усвідомили, що автори такої програми неодмінно мають бути православними за світоглядом, бачити життя з позицій християнської моралі та ставитися до своєї роботи як до служіння. Невіруючим, далеким від церковного життя чи просто байдужим важко утриматися в такому проекті, адже праця в ньому межує з безкорисливим послушанням, до якого вони духовно не готові.

Наприкінці 2007 року програму «Символ віри» було закрито. Гучний скандал, що здійснювався навколо одного з випусків про сектантські організації в Україні, загрожував каналу судовим позовом з боку незадоволених фігурантів передачі (див.: <http://www.vetcherniy.kharkov.ua/news/16313>). Очевидно, не бажаючи втягуватися в судовий процес і пов'язані з цим проблеми (витрати, розголос, тяганину тощо) та захищати перспективний для каналу проект, керівництво ТРК без жодних пояснень закрило його, звільнило журналістів та розірвало стосунки із Харківською єпархією (як куратором проекту). Щоправда, імовірно, що мала місце й певна «угода примирення» між ТРК «Simon» та потенційним позивачем, який вимагав або спростувань, або закриття проекту. Тоді зникнення з ефіру «Символу віри», за нашими припущеннями, могло бути наслідком дотримання певних домовленостей. Так, телеканал залагодив конфлікт, позиватися ж до безробітних журналістів в «обуреної сторони» не було потреби, адже вона отримала те, чого вимагала.

Тут варто сказати про мотиви власників приватних світських ТРК щодо розміщення в ефірі «неформатних» релігійних програм (особливо тих, що не мають спонсорської підтримки). У принципі, такий проект дає змогу залучити до числа постійних глядачів ще й оцерковлену аудиторію (кількість може бути суттєвою, а отже, дещо підвищити

рейтинги телеканалу. Проте зазвичай власник телекомпанії береться за виробництво потенційно збиткової православної програми переважно з однією метою: укріпити власний авторитет, створити імідж добродія, який жертвує на Церкву. Сьогодні серед українських медіа-власників стало престижним особисто знатися з церковними ієрархами, вони прагнуть бути з ними «на короткій нозі» і, розміщуючи єпархіальну телепрограму на власному телеканалі, його власник демонструє лояльність та прихильність до Церкви, підкреслює свою приналежність до спільноти православних віруючих, а від цього очікує, наприклад, збільшення прихильників з числа вірян під час чергових виборів. Це ніщо інше, як паразитування на авторитеті Церкви. Для телеканалу «Simon» програма «Символ віри», на жаль, була саме іміджевим чи статусним проектом.

Отже, доходимо висновків, що:

1) катехизаторське завдання православних конфесійних ЗМІ бачиться насамперед у релігійній і духовній просвіті, популяризації християнського способу життя, відродженні й зміцненні сім'ї, вихованні дітей у дусі заповідей Христових і захисті таких християнських засад, як моральність, чесність тощо;

2) конфесійним авторам необхідно шукати особливий підхід до телеаудиторії, яка складається як з оцерковлених, так і з зовсім невіруючих людей, адже попри задекларовану релігійність українців менше чверті з них відвідує богослужіння регулярно, а значна частина серед тих, хто називає себе віруючими й висловлює довіру Церкві, не знає її історії, віровчення, традицій, не живе активним церковним життям;

3) телепрограма сама собою не може бути православною, православним за світоглядом має бути її автор та його погляд на предмет дослідження, бачення світу крізь призму християнської моралі. Дуже бажано, щоб конфесійні журналісти також мали хоча б початкову богословську освіту;

4) за відсутності наукової школи релігійної журналістики професіоналізм авторів конфесійних ЗМІ залишається низьким, а рівень самих ЗМІ – напіваматорським: авторам не вистачає вміння знаходити цікаві теми й цікаво їх подавати, відійти від одноманітності й шаблонності. Суха хроніка архієрейського служіння, звіти про свята й богослужіння, історії храмів і монастирів, багаторазові перекази житійних оповідань дедалі частіше стають архаїзмом. Тож, постає завдання «осучаснення» цих ЗМІ;

5) необхідність «осучаснення» погляду на те, яким має бути конфесійний телепроект, тим більше актуалізується в умовах світського телеканалу. Вихід православної програми в «секуляризованому ефірі», з одного боку, потребує від її авторів виваженої «світськості» у підході до формування концепції проекту, створення нової жанрово-стилістичної моделі, зрозумілої для масової аудиторії, а з іншого – спонукає до пошуку оригінальних режисерських рішень, завдяки яким програма яскраво вирізнялася, була помітною, нестандартною;

6) православний телепроект у межах духовно-просвітницької функції може успішно руйнувати існуючі міфи й стереотипи про Церкву як «духовний заповідник» чи «комбінат духовних послуг», забезпечити якісне інформування суспільства про внутрішнє життя Церкви та її участь у сучасних перетвореннях;

7) визначення відкритих і закритих тем для православних конфесійних телепроектів потребує широкої дискусії за участі духовенства та журналістів;

8) православний конфесійний телепроект не може обходитися без духовного кураторства. Ця ідея не є новою, адже у другій половині XIX – на початку XX століть активна участь священства та представників академічного богослов'я у створенні видань сприяла розквіту якісної церковної журналістики та майже унеможливила розповсюдження неканонічних поглядів.

Відтак, перед сучасною конфесійною журналістикою в Україні стоїть завдання консолідації та реального співробітництва православних ЗМІ, створення майданчиків для широкої та вільної дискусії катехизаторів, місіонерів, богословів, релігійних журналістів, з подальшим реформуванням та переосмисленням духовно-просвітницької місії конфесійних медіа. Зокрема, в конфесійній тележурналістиці на сьогодні багато питань концептуально-тематичного, освітньо-професійного та творчо-виробничого характеру залишаються дискусійними й потребують релігієзнавчих, богословських та журналістичнознавчих наукових студій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бакина О. В.* Современная православная журналистика России / О. В. Бакина. – Киров : КФ МГЭИ, 2003. – 224 с.
2. *Бондарчук І. В.* Релігія і Церква в сучасній Україні: правовий та соціальний аспекти / І. В. Бондарчук // Актуальні питання міжконфесійних взаємовідносин в Україні : зб. наук. матеріалів. – К. : Світ знань, 2005. – С. 5–12.
3. Катехизация [Электронный ресурс] : [статья] // Википедия – Свободная энциклопедия. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Катехизация>. – Загл. с экрана.
4. *Кирицев С.* С чего начинается кино / Сергей Кирицев // Покров : киноальманах. – 2006. – № 1. – С. 9–13.
5. *Любимов Б.* Христианство и телевидение : проповедь в неподобающих местах / Борис Любимов ; бесед. Е. Кутловская // Покров : киноальманах. – 2006. – № 1. – С. 63–67.
6. Митрополит Филарет. Пространный христианский катихизис православной кафедральной восточной церкви / Святитель Филарет, Митрополит Московский и Коломенский. – М. : Сибирская благовонница, 2009. – С. 3.
7. Релігійні організації в Україні (станом на 1 січня 2010 року) [Електронний ресурс] : статистичні дані Держ. комітету у справах нац. та релігій // Релігійно-інформаційна служба України (RISU) : [Web-портал]. – Режим доступу : <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/ukr2010>. – Назва з екрану.
8. Ріст довіри до парламенту: тенденція чи тимчасове явище? [Електронний ресурс] : результати соціологічного дослідження лабораторії законодавчих ініціатив // Лабораторія законодавчих ініціатив : моніторинг регіонів. – К., 2010. – [Цит. 2010, 28 вер.]. – Режим доступу : http://www.parliament.org.ua/index.php?action=budget&id=11&ar_id=2143&ch_id=5&as=0. – Назва з екрану.

Стаття надійшла до редколегії 14.11.2010

Прийнята до друку 31.01.2011

**AN ORTHODOX TV PROGRAM IN SECULARIZED
UKRAINIAN MEDIA SPHERE:
THE PROBLEM OF UNDERSTANDING THE SPIRITUAL
AND EDUCATIONAL MISSION
(from the experience of creating the project «Symvol viry», Kharkiv)**

Yuliya SNURNIKOVA

*Karazin Kharkiv national university,
philological faculty, department of journalism,
4 Svobody sq., 61077, Kharkiv, Ukraine,
e-mail: impressiya@ukr.net*

The place, role and specific tasks of the spiritual-educational TV project in the modern Ukrainian media space, the principles of its conceptual and thematic focus are determined. 5-year personal experience in making of orthodox TV projects on the Kharkiv television is analyzed and, in particular, the program «Symvol viry», difficulties of creation of such project are characterized in the conditions of secular TV channel; the creative and production problems of confessional TV journalism are summarized.

Key words: TV program, TV ether, catechesis, spiritual and educational mission, confessional telejournalism, Orthodox Church, Ukrainian media sphere, secularization.

**ПРАВОСЛАВНАЯ ТЕЛЕПРОГРАММА
В СЕКУЛЯРИЗИРОВАННОМ УКРАИНСКОМ
МЕДИАПРОСТРАНСТВЕ: К ПРОБЛЕМЕ ПОНИМАНИЯ
ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКОЙ МИССИИ
(из опыта создания проекта «Символ веры», г. Харьков)**

Юлия СНУРНИКОВА

*Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина,
филологический факультет, кафедра журналистики,
площадь Свободы, 4, Харьков, Украина, 61077,
e-mail: impressiya@ukr.net*

Определяются место, роль и специфические задачи духовно-просветительского телепроекта в современном украинском медиaproстранстве, принципы его концептуальной и тематической ориентации. Анализируется 5-летний опыт работы автора над православными телепроектами в Харьковском телеэфире и, в частности, программой «Символ веры», характеризуются трудности создания такого проекта в условиях светского телеканала; обобщаются творческо-производственные проблемы конфессиональной тележурналистики.

Ключевые слова: телепрограмма, телеэфир, катехизация, духовно-просветительская миссия, конфессиональная тележурналистика, Православная Церковь, украинское медиaproстранство, секуляризация.